Her er ingen helte eller skurke – kun mennesker

Musikeren og forfatteren Githa Ben-David debuterer som romanforfatter med spændingsroman, der foregår i Israel og tager udgangspunkt i mellemøstkonflikten. Hendes udgangspunkt er respekten for det enkelte menneskes tro

▲ "Vi mennesker er forskellige, men jeg er mest optaget af, hvad der kan forene os," siger Githa Ben-David. – Foto: Lars Aarø/Fokus.

interview

AF DORTE WASHUUS

washuus@k.dk

Githa Ben-David havde ingen planer om at skrive en roman, og da hun alligevel gjorde det, var hun selv helt spændt på, hvad der ville ske undervejs. Da persongalleriet var på plads, skred handlingen frem sådan nærmest af sig selv.

"Det lyder skørt, men sådan var det," siger hun og forklarer så efterrationaliserende, at hun efter at have boet fire år i Israel var så fyldt op med oplevelser og indtryk, at skrivningen blev en slags ventil, der kunne lukke stoffet ud.

Som musiker har hun optrådt under beskyttelse af israelske snigskytter. Og sammen med sin familie har hun haft en dagligdag, hvor den tilsyneladende uløselige konflikt mellem jøder og palæstinensiske muslimer var særdeles nærværende. Derfor blev det naturligt at fortælle en historie med udgangspunkt i konflikten, men hvor det alment menneskelige er altafgørende. I romanen, der har titlen "Liluja" , vikles en række menneskers skæbner sammen i forbindelse med en terroraktion i byen Haifa. De er: et ungt forelsket og medicinstuderende par, bestående af en jødisk pige og en israelsk-arabisk mand, en 15-årig mandlig palæstinenser, repræsentanter for det israelske politi og militær samt to vesterlændinge: en amerikansk kvinde, der er konverteret til jødedommen, og en mandlig tysk journalist og forfatter.

"Jeg har ikke nogen hovedperson, for hele min idé er, at vi skal se konflikten fra alle sider. Læserne skal selv dømme eller overveje,om det overhovedet er muligt at dømme," siger Githa Ben-David.

Vi sidder i et lunt og hyggeligt etværelses hus, som familien har døbt "kirken". Huset er opført i baghaven til hendes og forfatteren Lars Muhls hjem lidt uden for landsbyen Hou, der ligger syd for Odder. Er par håndfulde tændte stearinlys blafrer og lyser op i det disede decembermørke.

På væggene er der billeder af Jesus og Maria i sacré coeur (det hellige hjerte)-traditionen, og lige uden for vinduet står et hvidt metalkors dekoreret med blomsterranker. Ved et lille rundt bord i midten serverer Ghita Ben-David friskpresset juice af gulerødder og citron og saftige dadler, som via den lokale brugs er importeret fra Israel.

"'Liluja' er ikke en terapeutisk bearbejdelse af det, jeg oplevede i Israel. Men når man er der, fylder konflikten meget, og det kan ikke undgå at gøre indtryk at se, hvor meget folk der lider under den. Jeg er optaget af, hvordan næstekærligheden og barmhjertigheden kan få plads. I Israel, men også i Europa, i Danmark og lige her i mit nærområde. For mig sker den ægte integration, når vi giver hinanden noget, der udvikler os hver især," siger Githa Ben-David og fortsætter:

"Vi mennesker er forskellige, men jeg er optaget af det, der kan forene os. Da jeg skrev romanen, havde jeg for mit indre blik et billede af et hjul. Et hjul er en masse strenge, der bliver holdt sammen af en midte. Det er den midte og det centrum, der optager mig. Hvis vi tager det første bud: Du må kun have én Gud. Så betyder det for mig, at Guds navn og form er et personligt anliggende, og at alle mennesker lever under én og samme Guds skaberkraft. Kunne man med det udgangspunkt forestille sig, at det var forbudt at slå hinanden ihjel i Guds navn? Og hvis navn og form er underordnet, kan vi så skabe et fælles kirkerum for os alle?".

Githa Ben-David hed, inden hun blev gift med den anden af sine to tidligere israelske ægtemænd, Birgitte Møller Sørensen og er født og opvokset i Juelsminde. Hun husker ikke, at der nogensinde blev talt om religion i hendes hjem, og det var først, da hun kom i 1. klasse, at hun hørte om Gud og Jesus.

"Jeg blev meget interesseret i billederne fra bibelhistorien, og siden har jeg haft min helt egen måde at være religiøs på. Da jeg var barn foregik det inde på toilettet, hvor jeg kunne sidde længe og bede til Gud. Siden oplevede jeg som ung, da jeg tog til det nordlige Norge for at passe køer helt alene, at være i tæt kontakt med Gud via naturen og dyrene. Og senere i Indien hvordan det åndelige og spirituelle kunne få nye former. Grundlæggende kan man sige, at jeg har stor respekt for menneskers tro. Jeg opfatter det som naturligt, at ethvert menneske har behov for at tro på noget højere. Det er der, etikken kommer fra, og har vi ikke den, er der kun materialismen. Bare at rage til sig er for mig at se det fattigste liv, man kan forestille sig," siger Githa Ben-David.

Hun er uddannet klassisk saxofonist, men har i 28 år arbejdet med lyd og stemme og er i dag leder af en certificeret uddannelse i vokal lydterapi.

"Lyden er central, og jeg forestiller mig, at det, der er inde i midten af hjulet, er en lyd. Lyden eller ordet var det første, der blev skabt, og det er fælles for alle. Når min roman hedder 'Liluja', er det en variation af 'halleluja' – at lovsynge Herren. At gøre det kræver, at ånden helt bogstaveligt er med, og det kan vi symbolisere ved en ha-lyd, som vi synger fra hjertet," siger Githa Ben-David og udstøder en entonet lyd, mens hun fører sin højre hånd op til det sted på kroppen, hvor hjertet sidder.

"At vi kan blive bevidste om det og derved fordybe vores forhold til hinanden og det guddommeliges væsen, som hviler i ethvert hjerte, det er grundlaget for romanen," siger hun og smiler et af sine mange smil.

Hun afviser, at der er nogle, der er større skurke end andre i mellemøstkonflikten, og siger:

"Nej, vi er allesammen mennesker, og det vigtige for mig er ikke at dømme. Når man går ind i midten af hjulet, så må man ikke dømme. Jeg kan forstå alle mine figurer, de er allesammen en del af en sandhed. Vi er alle en del af den mellemøstkonflikt, og hvis vi kan forstå det, så kan vi begynde at løse den. Når vi for eksempel adskiller os fra indvandrerne herhjemme, så opstår der en stor angst i samfundet. Vi vil ikke være racister, men i det øjeblik der er skel mellem os, så er vi det."

Githa Ben-David er i gang med sit eget lille integrationsprojekt. Hun har planer om at lave en sanggruppe, hvor danskere med stresssymptomer og flygtninge med posttraumatisk stress kan synge sammen. "Det skal ikke hedde noget med religion, for så går det galt. Det skal blot handle om lyd. Jeg tror på, at næstekærligheden opstår, når vi går ind i det ophøjede rum sammen, der findes i midten af hjulet", siger Githa Ben-David og erkender samtidig, at det kan være svært at sætte ord på. Ligesom kærlighed og forbundethed.

GITHA BEN-DAVID

54 år. Født som Birgitte Møller Sørensen i Juelsminde som datter af Asger Møller Sørensen, der var lærer og professionel fodboldspiller, og Ulla Møller, der var keramiker. Hun er den ældste af tre søstre. Efter gymnasiet tog hun med Mellemfolkeligt Samvirke til Kenya. Uddannet klassisk saxofonist på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i 1987, og undervejs i uddannelsen studerede hun sang i Indien. Hun har været gift med to forskellige israelere og har boet i Israel i fire år. Er mor til to sønner på 17 og 11 år. Har siden 2010 været gift med forfatteren og musikeren Lars Muhl. Parret bor ved Hou syd for Odder. Har blandt andet udgivet fagbøgerne "Tonen fra himlen", "Syng dig fri" og "Lyd er liv". Hun har i fire år ledet sin egen certificerede uddannelse i lydterapi.

> **Det vigtige** for mig er ikke at dømme.
>
> GITHA BEN-DAVID, MUSIKER OG FORFATTER

"Liluja" er ikke selvbiografisk, men en af personerne i bogen, den jødiske medicinstuderende Sarah, kommer tæt på nogle af de tanker og egenskaber, Githa Ben-David forbinder med sig selv. Sarah finder blandt andet ud af, at hun kan lave en lyd, der får mennesker til at føle sig bedre tilpas, og som måske ligefrem kan helbrede sygdomme og lidelser. Githa Ben-David er i flere år blevet opsøgt af mennesker med forskellige skavanker, og hun har blandt andet to gange for åben skærm kureret en person med tinnitus.

"Jeg ser mig selv som en fløjte. Min opgave er at holde fløjten ren ved at være nærværende i øjeblikket. Lydhealeren og modtagerens krop åbner sig for hinanden i resonans, og det er i denne sammensmeltning, at helbredelsen kan ske. Når jeg begynder at få for mange henvendelser fra folk, der gerne vil have hjælp, så forsvinder stemmen. For det er ikke mig, der helbreder de syge. Miraklet ligger i resonansen, i troen på en højere dimension eller det, som jeg kalder tonen fra himlen. Det er ikke mit ansvar, om folk bliver helbredt. Jeg ved, at lyden virker, men jeg kan ikke garantere noget. Min del af arbejdet består i at lytte og synge. Helbredelserne sker af sig selv. Ligesom 'Liluja' på det nærmeste skrev sig selv," siger Githa Ben-David.

Hun ser derfor heller ikke sig selv som en del af en litterær tendens om at skrive fiktion om terrorisme og mellemøstkonflikten.

"Jeg har ikke læst nogen andre romaner om det emne, til gengæld har jeg læst masser af historisk faglitteratur for at forstå konflikten," siger hun.

Israel er et mønsterdemokrati!

Nej, Israel er en apartheidstat!

To nye bøger står stejlt på hver sin udlægning af Israel-Palæstina-konflikten. Læseren bliver ikke meget klogere af de unuancerede partsindlæg

bøger

★★☆☆☆☆

Bjørn Meidell: Bag Muren – hverdag i en apartheidstat. 216 sider. 269 kroner. Tiderne Skifter.

★★☆☆☆☆

Poul Højlund: Den kroniske krig – et forsvar for Israel. 106 sider. 129 kroner. Books on Demand.

Gymnasielektor Bjørn Meidell er en kender af Mellemøsten, som han har skrevet flere bøger om. I 1989 var han på Vestbredden, hvor han traf to piger på henholdsvis 10 og 14 år, der havde fået sprængt deres hjem i luften. Et kvart århundrede senere vender Meidell tilbage til Vestbredden for at finde ud af, hvordan det er gået de to børn i mellemtiden. Den ene pige viser sig at være bosat i Jordan, mens den anden pige, Nadia, stadig bor på Vestbredden og underviser på en privatskole. Vi erfarer, at Nadias drøm om at blive læge ikke er gået i opfyldelse.

Til gengæld er hun blevet mor til en masse børn og en halsstarrig kritiker af Israel, og forfatteren tager afsæt i dette møde for at finde ud af, hvordan israelske fredsaktivister og palæstinensere generelt ser på regionens fortid og fremtid. Derfor består store dele af bogen af interviews. De er ikke synderligt spændende. De er omstændelige, langtrukne, og der bliver ikke fremført argumenter, som man ikke tidligere har hørt om emnet. De medvirkende får lov at tegne og fortælle og anskue deres egne aktiviteter med milde øjne i Meidells medløberinterviews.

Forfatterens anliggende er nemlig at tilsværte staten Israel, der uden dikkedarer bliver kaldt en apartheidstat allerede i bogens titel. I 2002 rejste Israel en mur mod Vestbredden for at hindre attentater mod israelerne, men bogen mangler helt analytisk virksomhed, for så vidt angår den afsindige palæstinensiske selvmordsterror mod israelerne. Og det er jo et eksempel på, at der har udviklet sig en dogmatik vedrørende palæstinenserne, som der behændigt kan spilles på. Ifølge denne dogmatik tilhører palæstinenserne pr. definition de svage, og derfor angler dette folks repræsentanter efter sympati hos venstrefløjen i Vesten ved at stille sig an med simulerede udtryk af undertrykkelse i ansigtet. Sådan som Hanan Ashrawi gør det i et interview med Meidell, der dog vistnok er skuffet over samtalen, idet den palæstinensiske talskvinde virker omtrent lige så hjertevarm som et køleskab.

Inden for socialpsykologien opererer man med begrebet kognitiv dissonans, hvilket betyder, at man eliminerer informationer, der strider mod det, man på forhånd mener at vide. Konkret: Er man overbevist om, at palæstinenserne har ret, mister man evnen til at se deres fejl.

Med omvendt fortegn er der samme problem med konsulent Poul Højlunds pamflet til forsvar for Israel. Meidells bog er udkommet på forlaget med det evigt unge navn Tiderne Skifter, hvorimod Højlund selv har bekostet sin udgivelse, der udstyrsmæssigt er i den mindre ødsle ende. Men ligesom Meidell excellerer også Højlund i billeder, der er for stærke, formuleringer, der er for bastante, vinklinger, der er en tand for skarpe. Et eksempel: Højlund refererer til den nu afdøde partiformand Gert Petersen med en skepsis, der grænser til det insinuerende: "nu SF, før DKP, før DNSAP".

Jo, vi ved da godt, at Gert Petersen som 13-årig meldte sig ind i det nazistiske parti. Men betyder det så, at man er nazist, hvis man kritiserer Israel? Det vil Højlund sikkert ikke påstå, men det gør vel ikke noget, hvis læseren kom på den tanke, synes ræsonnementet at være. På trods af at samme Gert Petersen jo altså sidenhen blev modstandsmand og endte i Frøslevlejren.

Adskillige steder i Højlunds lille bog, der både består af nye tekster og optryk af gamle aviskommentarer, citerer Højlund Spaniens tidligere ministerpræsident José Maria Aznar for ordene om, at hvis Israel falder, så falder Europa.

En egentlig argumentation for synspunktet støder man dog ikke på, og modstandere ville med lige så stor ret kunne hævde, at hvis staten Israel ikke var blevet oprettet i 1948, havde verden været langt fredeligere. Ejendommeligt er det også, at Højlund henviser til FN som højeste autoritet om et hvilket som helst emne af udenrigspolitisk karakter:

"Hvis FN's beslutninger ikke respekteres, hører alting op."

Ja, eller også ville vi se begyndelsen til en ny og mere realistisk tilgang til verdens kalamiteter, kunne man indvende.

Forfatterne Meidell og Højlund står på hver sin side i mellemøstkonflikten, men de har det tilfælles, at deres bøger hver især er unuancerede partsindlæg i debatten om Israel.

KRISTIAN ØSTERGAARD

kultur@k.dk